

co bych nazval změtí konformních sekvencí.
Je to jasné: nemoc z povolání."

"Vrána je těžká schizofrenie, pane profesore," ohlásil asistent Františkovův případ. "Tady kolega se domnívá, že je v tom ženská, já mám za to, že to má z povolání."

Profesor si vypůjčil chorobopis, ponořil se do anamnesy a na jeho tváři se rozhostil výraz nevyvratitelné jistoty.

"Chodíte do biografu?" zeptal se svých žáků. Když přisvědčili, pokračoval: "Čtete filmové kritiky?" Teď muži v bílém upadli do rozpaků.

"Podívejte se!" cvrkl pan profesor do chorobopisu, "tady je to černé na bílém: nevěří ženě postavě. Podtext. V druhém plánu se odvíjí něco, co by nazval změtí konformních sekvencí. — To je, přátelé, hantýrka filmových referentů a pan Vrána má depresi z četby filmových recenzí. V prvním patře leží taková lehčí neurosa — jistý filmový kritik. Tohle je jeho čtenář. Do čtrnácti dnů postavíme oba na nohy."

Po čtrnácti dnech šel pacient Vrána domů ke své ženě a za nějaký čas propustili i filmového kritika, který byl příčinou jeho deprese. A protože se filmy dělají dál, kritik už zas píše a František Vrána čte — je jistá naděje, že celá věc se bude opakovat. Já ji znovu sepišu a vy ji budete opět číst. Protože v příběhu Františka Vrány jsou uvedeny doslovné citáty z novin a celý příběh je zpracován podle chorobopisu psychiatrické kliniky.

Věčný rekreant

LADISLAV SMUTEK

Když jsme tak sami mezi sebou, tak vám to mohu říci, že se mi dnes poměry vůbec nelíbí. Lidé neznají pravidla společenského chování a slušné způsoby jsou ve psí. A tituly! Jaké to bývaly hezké tituly, které spadly trpělivému úředníku do klína po určitém počtu odsloužených let! Ne, to jim nikdy nezapomenu, že mě okradli o zvučné tituly, které by tak krásně doplňovaly mou zteplou postavu a oduševnělou tvář!

A to nemluví o platu. Já, který mám za sebou dvacetiletou praxi, odborník na slovo vzatý s největšími zkušenostmi, znalý všech účetních soustav, já mám mít pouze šestnáct set korun měsíčně? Směšné.

Teď se musím snažit, abych z dnešních poměrů vytriskal, co se dá. Poslyšte, velmi dobré zařazení jsou tyhle rekreace. To je jedna z mála věcí, které se mi v dnešní době líbí. Když jsem za první republiky jezdil do lázní, přišlo mi to sakramentsky drahé, spropitné jenom lítalo, nemohl jsem šetřit, když jsem chtěl něco reprezentovat. Přišel jsem na to, že nejlepší dovolená je v zotavovacích ROH, že je to nejlacnější a bez starostí.

Horší je, že dělají drahoty s poukazy. A vidíte, já jsem se tam dostal každý rok. Byl jsem už v Tatrách, v Jeseníkách, v Peci, v Mariánských Lázních, v Beskydech, poznal jsem svou vlast a z místa vám mohu říci, jak to kde vypadá. Na náš závod obvykle přijde málo poukazů, je o ně velký zájem a jedna dvě jsou pryč. Prý jenom nejlepší pracovníci! Ale já na to nedám. Nikdy jsem nezádal přes dílenský výbor, to bych

nic nedostal. Došel jsem si na rekreačního referenta závodního výboru, starého kamaráda Jirku — a po každé jsem vymámal dva poukazy. Ten druhý pro manželku. A když už ani to nešlo, napsal mi Jirka pár řádek, došel jsem si na Svaz a bylo to. V závodě jsem potom rozhlásil, že poukazy dostala manželka, že u nich v továrně jich mají habaděj a nikdo o ně nestojí. Nikdo stejně nepátral, jestli to byla pravda. Tak jsme si s manželkou užili hezkou dovolenou za lacino.

Ovšem, příjemnější je dovolená bez manželky. Nezbylo, než abych jel sám. Do Lubačovic. Měl jsem právě nové světlé šaty prima kvality z česané příze, bezvadné hnědé polobotky s filcem, světlešedý klobouk, světlé vepřovice, no prostě něco apartního. Rozkřiklo se, že jsem primáček. Trochu jsem se o to přičinil sám, ležel jsem předtím v nemocnici s nohou, osvojil jsem si pár výrazů a ve vhodné chvíli je ve společnosti nedbale utrousil.

Co vám mám povídat, po letech jsem se zase zaskvěl v plné slávě, ženské mě pronásledovaly na kolonádě, u oběda, při večerech, div se o mne nepopraly, když se tancovalo; mimochodem se tomu vůbec nedivím, jsem skvělý tanečník s fantazií a s vrozeným smyslem pro ladnost pohybu. Všude jenom pane primáče sem pane primáče tam; jedním slovem — slavil jsem triumfy. Hořko vzpomínat, teď musím ráno manželce do mlékárny pro mléko a housky, zítra budu prát, v neděli mám jet pro ovoce k příbuzným, v devět večer musím být doma, na cigarety mi odpočítá pár krejcarů — ale o tom jsem ani nechtěl mluvit.

Nevím, jak bude příští rok. Jirku už zbavili funkce rekreačního referenta. Taký ve Svazu už není jeho přítel. Já nevím, co proti nim měli, já byl s oběma spokojen. Budu asi muset žádat o poukaz prostřednictvím dílenského výboru. Snad mám na to právo? Nač platit tolik let ÚRO? Jednou po letech si zažádá pracující člověk o poukaz a neměl by ho dostat? To by byla pěkná spravedlnost!

OSUDY DOBRÉHO VOJÁKA ŠVEJKA VE SVĚTOVÉ VÁLCE

7. Té noci Rusové útočili, ale byli odraženi. K ránu útočili po druhé. Po celém řetězu okopů praskala pekelná palba. Baloun, přidržuje si uši dlaněmi, nařikal: „Už je to tady. Umořili nás hladý a teď nás zabijou.“ — „Vono se to patří,“ pravil na to Švejk, „aby se člověk před smrtí řádně vypořádal. Po smrti jdeš k nebeským hostině a k tý se přeci nepotáhneš s nabitým panděrem. To bylo v začátku války po jedné bitvě u Zamošče. Feldkurátí šli po bojišti zaopatřovat a ze Zamošče šel s nima rabín, podívat se, jestli tam není nákej raněnej Žid, aby ho taky potěšil. Tak chodí s jedním feldkurátem a dívá se...“

8. jak dává těžce raněnejm poslední outěchu. Feldkurát říkal křesťanským vojákům: „Synu, rány tvé jsou těžké a života je namálo; ale neboj se, ještě dnes užiješ tvář Hospodina a budeš na ni stále zřít s rozkoší.“ Voni políbili štolu a umřeli. A když našel rabín raněného vojáka židovského, taky se nad ním pomodlil a pak mu řekl: „Móses, vidím, že tu už dlouho nebudeš, ale nelituj toho, každému naplní se čas, že musí vopustit své kšefty. Eště dnes budeš večeřet s Abrahámem.“ A von ten voják si vodpliv a vzdych: „Phánbu ví, radši bych nežral.“ Baloun, chlape hříšná, připravuj se na cestu!”

9. A Baloun si klekl a začal líbat desky knížky. Vtom se venku ozval hlas: „Komandant!“ Nadporučík Lukáš poslal Švejka, aby se podíval, koho to čert nese, a za chvíli Švejk přivedl dva vojáky, nesoucí velké pytle. Baloun skočil ihned na pomoc, domnívaje se, že jsou v pytlích suchary. Ale Švejk vytáhl z pytle krásně složené balíčky hedvábného papíru. „Co je to?“ zaúpěl nadporučík. „Papír? To má být vojákům na cigarety? Vždyť se přece nefasuje tabák!“ — „Ježíšmarjá!“ vykřikl Švejk radostně. „to je klosetpapír! A jak krásnej: bílej, růžovej a modrej jako vobloha!“ Lukáš řekl vojákům zlomeně:

10. „Hlaste panu oberstovi, že tři dni nemáme fasunk, ani konservu; hlaste mu, že nám dochází munice a telefonem že se nemohu dovolat. Hlaste mu, že ten klosetpapír rozdám vojákům hned, jakmile se najedí.“ — „Já se vám, pane oberlajtnant, docela nic nedivím, že jich ten klosetpapír přivedl z rovnováhy,“ povídal Švejk měkce. „Já sem měl s neřádem taky jednou nepřijemnost. To sem se učil u pana Kokošky na Perštýně. Přes poledne pan šéf psal vzuadu v kanceláři. A jednou přide paní a chce Malattinu na ruce. Kouknu do šuplíku a povídám: „Nemáme, prosím,“ a vona šla pryč.“

11. Pan Kokoška to poslouchal a povídá: „Tak to, Pepiku, říkat nesmíš; když to není, nabídní jiný druh!“ A dal mi pohlavek. Jednou v poledne zas přišla náká dáma a žádala pět balíčků klosetpapíru. A my ho zrovna ten den ráno doprodali. Vzpomněl sem si na pana šéfa a tak jí povídám: „Klosetpapír, milostpaní, není, ale gláspapír a šmirglapapír máme všechna čísla.“ Poslušně hlásím, pane oberlajtnant, že jsem tenkrát dostal vod pana Kokošky tolik pohlavků, že mě eště dnes, když si na to vzpomenu, brní koule.“ — Lukáš vyšel ven, kde střelba utichávala.

12. Druhý den ráno přiběhl z ruských zákopů do rakouských velký strakatý pes. Marně na něho ruští vojáci křičeli: „Kazbek! Á, Kazbek!“ Vpadl do krytu, kde seděl s vojáky Švejk. „Koukejte, kluci, pes! A zrovna jako můj Vořech doma!“ zajásal voják Malý, chalupníček od Tábora. „Vořech, pojď sem, na!“ Zamlaskal a pes přiběhl, vrtě ocasem. Dal se od něho chytit za obojek a pohladit. A Malý, celý šťastný, že tu objevil něco známého, psa objímal: „To je pes! To je hodnej psíček! A jaký má krásný voči! Nikdo na světě nemá, kamarádi, tak krásný voči jako zvířata!“